

קרן אורה מסכת מועד קטן דף יז עמוד ב

(1)

תוס' בד"ה כshall שמיini בשבת ערב הרגל, וכגון ששמעו שמיעה בשבת, דשבת נמי עולה ליום ראשון, ועיין בטור יורה דעה סימן (ל"ב) [ת"ב] דכתב בשם הרב רבי יהיאל דשבת איטו עליה לו והדבר תמהו דמן מבואר בירושלמי במכילתין (פ"ג ה"ה) האי אוקימתא נמי דשמעו שמיעה בשבת, וכבר עמד על זה הקרבן עדה, ואיליה לקמן יבואר יותר.

שם Tos' בד"ה ותנא דידן, ואין להקשותכו'. על כרחין צריך לפרש דבריו התוט' כמו שכחבה מההרש"א זיל, דקושיותם לאבא שאל היה, כי היכי דרבנן אם חל שמיני בשבת מותר לגחל בשבעי היכי נמי לאבא שאל אם חל שביעי בשבת היה מותר לגחל בששי ע"ש, אף דלשונם זיל דחוק לפרש כן במא שכחבה דהתקם נשלים האבילות קודם יומם טוב, דהא לאבא שאל נמי נשלים האבילות קודם יומם טוב, ועיקר החילוק היה זו דרבנן יש לומר מקצת היום ככלו ולאבא שאל ליכא למימר היכי, ודוק'.

שם גמרא ותנא דידן סבר לה רבנןכו', עיין בתוס' ליקמן דף י"ח (ע"א) לד"ה ע"ג דעתה כו' שדקדקו (אכתי) [אמאי] לא חני אבל בבבא אלו מכבסין במועד, והיה אפשר לומר דהתירה לכיבוס דמתני מירוי אפילו בגיהוץ, ובזה לא מציא למיתני אבל, דגיהוץ אסור כלל, והוי כמו תגלחת, ועוד יש לומר דאיידי שלא מציא למיתני אבל גבי אלו מגלחין, לא תני לה נמי גבי אלו מכבסין, ולמה שכחבה התוט' דהא אמרינן תנא דידן סבר רבנן הינו משום דאשכחנה פולגנתה זהה, אבל בללא היכי הוי אמיןנא תנא ושיר יש לומר גבי אלו מכבסין נמי תנאי ושיר, אלא דראיתי בריטב'א זיל ליקמן שכחבה דבבאداولו מכבסין דזוקא הוא ולא אמרינן בה תנא ושיר, וכדריך ליקמן (י"ח ע"א) על ר' יוחנן דאמר מי שאין לו אלא חלקו וטעמו של דבר משום דמסיטים בהאי בא הרוי אלו מותרים ושאר כל אדם אסורים, משמע דזוקא הני מותרים, ולא הבנתי,adam כן אמר לא פשיט באבדה לו אבידה מבבאداولו מכבסין, דוודאי לעניין כיבוס נמי מיבעי ליה, דמאי שנא אבל כבר כתבתי לעיל בריש פירקין לחילך בין הא דפריך לר' יוחנן ולא פשיט לאבדה לו אבידה ע"ש, ואין חילוק בין הני תרי בבא ודוק'.

רש"י בד"ה שלא ישחו קרבנותיהםכו' ואין קריין ביום השmini בזמןן עכ"ל, עיין במשנה למלך פ"ז מהלכות يوم טוב (היל"ט) שעמד על לשוט זיל כי איתן מודדק הוא.

שם רש"י בד"ה סבר רבנןכו', ולא הוי אנוסכו', גם זה אינו מודדק קצת דעתך הטעם הוא לאינו יכול לגחל משום שלא בטלו מメント גזירת שלשים, וק"ל.

שם גמרא אי דשלים משמרתו ערב הרגל, ופירש רש"י זיל דשלים משמרתו בשבת ערב הרגל, ועיין בריטב'א זיל שיש מפרשים (דשלים) ערב הרגל הינו (ל"א) [דאחד] בשבת הוא ערב הרגל, ולישנא דאייבעי ליה לגלוח ערב הרגל אתיא כפשוטו לפיזה, ושלים משמרתו ברגל הינו דרגל הוא באחד בשבת, ואית תיקשי הא איבעי ליה לגלוח בה' בשבת, זיל דלא נזכר שמגלה לבבוד הרגל אם יקדים כל כר, ולזה נתכוונו בפסק הtos' פסק (ע"ז) [ל"ב ע"ש], אבל רשי זיל לא ניחא ליה זהה, משום (דב"ז) [דבוי] בשבת נמי מציא לגחל, וכמו שכחבה בריטב'א זיל, ומשום היכי פירש דשלים משמרתו ברגל ממש, דרגל חל ביום חמישי, אלא דגם לזה קשה איבעי, הא לתנא דידן נמי יכול לגחל במועד ביום ו' שהוא א' דחול המועד, ומותר לגחל בו לבוגד שבת, ומירץ הריטב'א זיל על זה דמשום יומם א' ניחא ליה למיתני התירה, והוא קצת דחוק, והיה נראה לומר דלא התירו לגחל בחמישי אלא במשמר כל השנה דבשבת שלים משמרתו, אבל הכא ברגל לתנא דידן بلا שלים משמרתו בשבת, אלא כל הרגל הוא על משמרתו עדין, לא התירו לו לגחל כבוד שבת, כי היכי דלא התירו לו לבוגד הרגל. יש לדדק, לתנא דידן דלא תני לכחן שלמה משמרתו מושם דעתך הוא עמוד אכתי Mai לא תנאי דאנשי מעמד ששלהו מעמדם ברגל, דהא הם נמי אסורים בספר וללבט, ובאנשי מעמד לא שייך לומר דאכתי לא שלים מעמדן, וצ"ע.

שם גמרא, והתניא אסורים כו' משמעו קצת דהיכי מיתני, כל אלו שאמרו מותרין בחול המועד אסורים בימי אבלן, וקשה על זה, הא נזיר ומוציאו נמי תנן במתני, אותו גם יאסרו לגחל בימי אבלן, זה ודאי לא מסתבר דהא תגלחתן מצוה, ודחיי אפילו לא דלא תקיפו, וצריך לומר דלא קאי אלא אכן דתנן במתני, וק"ל.

שם גמרא, כי תניא ההייא בשתכלפו הוו אביליו, ולא רצה הש"ס לחלק בין תוך ז' לתוכך ל', אלא דלא הותרו כל אלו אלא היכא דתכלפו אביליו אחר כר, והותר אז אפילו במספרים ואףלו תוך ז', כדמותה מהא דמכבס כסותו במים, מבואר בדרכי הראשונים זיל, והנה מהך ברייתא גופא דתכלפו אביליו מוכחה דאיפלו תוך ל' של אבל לא הותרו כל אלו אם אירעו לו בתחילת מזווה, מדלא התיר בתכלפו אלא להקל בתער, ומשמעו דאיפלו תוך ל' לא הותר לגחל כדרכו, והשתא אי נימא דכל אלו הותרו אפילו תוך ל' של אבל אהת אם כן

אםאי לא הותר נמי בתכפוּחוֹ אַבְילִיוֹ, זהא אבל נמי בכללו האבל והכהן, והנה מבואר בדברי הראשונים ליל דבעל אלו בלא תכפוּחוֹ אַבְילִיוֹ אסור אפילו להקל בתער, ולפי זה בתכפוּחוֹ אַבְילִיוֹ הקילו יותר מאשר היה לו איזה אונס ואחר כן ארעו אבל, ולפי זה בבריתא דתני אסור על כרחין אין אבל בכללו, ובתכפוּחוֹ אַבְילִיו מותר להקל בתער, ואם כן היה נראהدام אירענו ח"ו ג' זה אחר זה מותר בשלישי לגלה כדרתו, ולא מצאת זאת בדברי הראשונים ליל.

אבל בירושלמי (פ"ג ה"א) נראה בזה אנפי אחריתוי, דרמי נמי התם ברייתות האחד, ומ שני רב חסדא הוא דתני מותר הינו גם שיש שם רגלי, ומפני כבוד الرجل הותר, והוא דתני אסור הינו בשאן שם רגלי, ובמביא ראה לרבי חסדא דבעל רגלי ארבון רגלי מרבית רבי שדא ר' יesh שלא הותר לגלה כדרכו, ואי אמרת מותר יעשה אבל הראשון אצל השני כמו שהוא אונס, הרי לא אמרת אלא מפני כבוד الرجل, בר רב יצחק בעי, ניחא בטור ז', דמוכחת מהא בתכפוּחוֹ אַבְילִיוֹ דבתוכוֹ ז' אסור כדרכוֹ, בטור ל' מנין, התיב ר' חנניה הא דתני אלו דברים שהאכל אסור בהם כל ז', וחשייב תספרת, והשתא אם כל ז' אסור כל ז' לא כל שכן, הא לא איתא אלא בתכפוּחוֹ אַבְילִיוֹ, דברי לא הותר אלא להקל בתער, ובתוכוֹ ז' מותר למגاري, הדא אמרה שהוא מותר, אמר ר' מתני מאן אסור כדרכו בפסרים, ופירוש זה עדת דברא לישב דלא תקשי למאן דאמר אסור ממש דמוקי לבריתא בתכפוּחוֹ בתוך ל', ובתוכוֹ ז' אפילו להקל בתער אסור, ופירוש זה אינט מובן, דהיאך אפשר לאוקמא בתוך ל', דהא תנין כיוט, אם לא שנאמר דקיי איגיזוֹן, וכליישנא דהתוספות, ונראה יותר דAMILתא באנפי נפשה הוא, וكمיל' דמן אמר אסור מודה דמותר שלא כדרכו, כמו בתכפוּחוֹ אַבְילִיוֹ. והשתא העולה מדברי היירושלמי דבעל אלו אם ארעו אבל אחר כך, וגם יש רגלי לטלי עולם מותר לגלה כדרכו, ובימי אבלו לחוד יש חילוק בין תורה ז' לחוד ל', ובתוכוֹ ז' לא הותר אלא להקל ובתוכוֹ ז' הותר למגاري, ודין אלו האנסין בימי אבלו עם תכפוּחוֹ אַבְילִיוֹ אחד להם, ומאן דאמר אסור מודה דמותר שלא כדרכו, והנה בזה חולק הש"ס דידן, וסבירא ליה דבעל תכפוּחוֹ אַבְילִיוֹ אסור אפילו תורה ז', אבל מנין דפליג נמי בהא למשירי שלא כדרכו אלא להקל לחוד אפילו בלא תכפוּחוֹ אַבְילִיוֹ לצריך עיון.

שם תוס' בד"ה זאת אומרת אבל אסור בתכבותת, וא"ת פשיטה כו', ויל', עיין מהרש"א ז"ל מה שהקשה על דבריהם ליל, אבל עיקר קושיותם תמה הוא, מי עניין תכבותת לאיסור מלאכה, בתכבותת לצורך אוכל נפש והוא הותר אבל, וכן משמע לעיל בכמה דותכי.

שם גמורא, כשם שאסור לגלה במועד כך אסור ליטול צפרנים כו', וכשם שאסרו לגלה באבל כו', נראה דעתם פלוגתייהו הוא, משום דר' יהודה חשב ליה נטילת צפרנים לקישוט כמו גילוח, ומשום הכל אסור במועד מפני העטם שליא יכנס לרגלי כשחוא מנול, ובאבל נמי הרי זו בכלל איסור גילוח שנאסר כדי שלא יתקשט, ור' יוסי סבירא ליה דנטילת צפרנים לא חשב קישוט כל כך, ומשום הכל לא גרו בו במועד, דלאו נול הוא כל כך, וכן באבל לא גרו עליו, ולפי זה בשפה המעכבה האכילה י"ל דר' יהודה נמי מודה דמותר, זהא אינו מתכוון לקישוט, ושאיינו מעכבת ר' יוסי נמי מודה דאסור, דעשית שפמו בכל גילוח הוא, וכן מבואר באבל הרבה (פ"ז) איסור בנטילת שער, אחד ראשו ואחד זקנו כו', אך למאי דס"ד לקמן דידי איןدرج לא על כרחין hei סלקא דעתין דטעמיה דר' יוסי הוא משום דמאיס התירו לנו, ואם כן י"ל לדלקסקנא נמי טעם הכל הוא, ואידי דהתירו נמי דרגל, וכן כן נטילת שפה נמי שייכי בפלוגתא דר' יוסי, לר' יוסי שרי משומ מיאוס ולר' יוסי איסור, כי היכא דאסור בנטילת צפרנים ע"ג דמאיס והריטבל'א ז"ל כתוב דבאבל רבתיה (שם) משמעו דפליגי ר' יהודה ור' בקרוא וועשתה את צפרניתה אי גידול הוא או העברה, ואני לא מצאתי רמז זה, דמאי דמייתי התם אחר תספרת ל' יומ פלוגתיהו דר' יוסי ור' א זועשתה את צפרניתה מילתא אחריתוי היא, ורקשיב הרבה דברים שזמן ל' יומ, והנה בין אם נאמר דר' יוסי מתר משומ דלאו קישוט הוא ובין אי טעםא דר' יוסי משומ מיאוס נראה דבמועד אליביה מותר בלי שום שניינו, דלמה נצירק שניינו בזה, כיון דמשום מלאכה ליכא איסורה בזה, כדאיתא לעיל לענן גילוח, משומ דצורך געף, וליכא איסורה בזה אלא משומ גזירה שלא יכנס לרגלי כשהוא מנול, וכיון דלא גרו בצפרנים ממילא מותר אף לא שעני, ולר' יהודה דסבירא ליה בצפרנים כמו בנילוח נראה דאסור אפילו על ידי שניינו, גם זה בכלל גזירה שלא יכנס, ולקמן בשמעתין יבואר יותר על פי דברי הראשונים ז"ל.

שולחן ערוך יורה דעת הלכות אבילות סימן שצ

3

דיני גילוח וסריקה באבל, ובו ז' סעיפים.

סעיף א

{א} אבל (א) אסור (ב) לגלח שערו, [א] אחד שער ראשו ואחד שער זקנו ואחד כל שער שבו, ואפילו של בית הסתרים, כל לי' יום. ב] ושער השפה ומהצדדים, א] כל שמעכב את האכילה, תוך ז' אסור; אחר שבעה, מותר.

סעיף ב

ג] ישב לגלח, ואמרו לו: מת אביו, הרי זה משלים ראשו, א] אחד המגלח ואחד המתגלה; ומה שהספר גומר, היינו בدلיכא ספר אחר במתה.

סעיף ג

כל אותן שאמרו מותר לגלח בחול המועד, אםairaו אחד מelow קודם האבילות, ונכנס מיד תוק האבל, אסור לגלח. אבל אםairaו אחד מאלו, ותclfוחו מיד שני אבות זה אחר זה, מגלה כרכו, בין בתער בין במספרים, ב] ואיפלו תוק שבעה. ואדם אחד שתclfוחו אבilio זה אחר זה, מיקל שערו בתער אבל לא במספרים. (ג) ומבד שיעשנו בציינא (כ"י בשם זרמבר'').

סעיף ד

על כל המתים מגלה לאחר שלשים; על אביו ועל אמו, עד שיגערו בו חביריו. הגה: (ה) ואין רוגל מהני אם פגע קודם שיגערו בו תזריזו (טוד). ועיין בא"ח סימן תקמ"ה. ושיעור געה יש בו פלוגתא, ונזהים (ג) ב' חזושים (כדעת מהרא"י בפסQUI ואגדה ומהר"ל ודר"ז). ובמקומות אלו נהוגן שאין מסתרין על אב ואם כל י"ב חז"ל מנג' קצת מקומות), אם לא לצורך, כגון שהכבד עליו שערו, או שהולך בין עכדי סכבים ומתגולל בינויהם בשערותיו, דמותר לטסרף (כן השיב הא"ז).

סעיף ה

ז] אשה מותרת בנטילת שער אחר ז'. (גהה: ח] ויש (ג) אוסרים אף לאשה, וכן עיקר).

סעיף ו

ב ט] לסרוק ג' (ראשו) במסرك, מותר, אפילו תוק שבעה.

סעיף ז

כשם שאסור לגלח כל שלשים יום, כך אסור ליטול צפראנים [ב] בכלי; אבל בידיו או בשינויו, מותר, יא] אפילו תוק שבעה. יב] ואשה שאירע טבילהה אחר שבעה, תוק שלשים, אם חטול צפראינה בידייה או בשינויה אינה נוטלת יפה, אלא תאמיר לעובחת כוכבים ליטלים בתער או במספרים. הגה: ב ג ולא דוקא עובד סכבים, אלא הוא הדין ישראלי, וסדרא לשנה {ג} ב] דחול המועד נקט (דעות עצמן).

רשי' מסכת תענית דף יג עמוד א

5

איופוך אנא - דפוגה דיום קמא הו קרו ומפטורי ובעו רחמי, ובאייך פלגה מעיני.
על מעל הגולה - ואני יושב משומם עד מנוחת הערב ובמנחת הערב קמתי מתענית ובקריעי בגדי ומעלי ואכרעה על ברכיו ואפרשה
כפי אל ה' אלהי.

ובמנחת הערב קמתי - אלמא באידך פלגה בעו רחמי עד פניה, מכלל דפוגה קמא - מעיני במיל' דמתא, בנחמייה בן חכלה כתיב
בעזר ואלי יאספו - לי היו מתאפסין ובאי טובים שבהן, להגיד לפני עלי מעל וחטא הנלה, להפרישם.
משומם - אישתוודין בלווז + מבולבל, מבוהל + על מעלם שמתווודין עד מנוחת הערב מחוץ ואילך, שהצל נטה, כדאמרינו במסכת
יוםא (בת,ב): צלותיה דאברהם מכי משחררי כותלי.
קמתי מתעניתי - לא שמתענה עד המנוחה ואחר כך אוכל, אלא כלומר מצער נפשיה, ובקריעי - ואם שאני קורע בגדי ומעלי היהי
מתפלל, כדי שאותרזה.

כל שהוא משומם אבל - כל תענית שאסרו חכמים רחיצה משומם אבל, כגון תשעה באב שהוא משומם אבילות חורבן, וכל שכן אבל
משם שמו לפניו, דעתך לך צURA טובא - אסור בין בחמין וכו'.
משום תענג - שמצטערין, ואוסרין עצמן בתענג.

הכי גרשינן - אמר רב אידי בר אבון אף אנן נמי תנינה ונוועלין את המרחצאות.
ואמר ליה אבי: ואי בצונן אסור, סוכרין את הנהרות מיבעי ליה למיתני - בחתימה, אף אנן נמי תנינה במתניתין, דקtiny
גביה תענית צבורה. ונוועלין את המרחצאות - דהינו חמין, אבל צונן מותר, אמר ליה אבי: כלומר, ואי זהה סבירא ליה לתננא דידן בצונן
אסור - היכי הוה בעי למיתני סוכרין את הנהרות היכי מציע למסוכרינהו?
אבא - רב אידי, היכי קא קשיא ליה במתניתין, דקאמר שמע מינה דלא אסור אלא חמין, מכדי קתני מתניתין אסורין ברחיצה, וסתם
רחיצה בין חמין בין צונן - למה לי תוו למידור ומיתגנא ונוועלין אלא לימיRNA דוקא חמין וכו'.
ליימא מסיע ליה - לרבות הסדא, דאמר כל שהוא משומם אבל - אסור אפילו בצונן.

כל חייבי טבילות - נודה ווילצת טובלים כדרכן.
טבילה בחמין מי איכא - חמץ האור, הא שאובין נינהו.
אלא לאו בצונן - וחיבבי טבילות - אין, משומם לטבילה בזמןה מצוה, שמהה לטהר עצמו.
הכי גרשינן - יכול לעלה לא בחמין ולא בצונן.
לא נצרכה אלא לחמי טבריא - והלכך: חייבי טבילות - אין, יכול עלמא - לא, אבל בצונן שרוי.
כדי - ראוי הוא בית אלהינו כי.

ואם איתא - כדמותה לה בצונן שרי, מי קא מהדר ליה רבינו חנינה לתננא קמא מאיבוד טבילה נהי דלא טבלי בחמין משומם כבוד בית
אליהן, האמצו טבלי בצונן אלא לאו - בצונן נמי איסרי, והינו דאמר לאבד.
אמר רב פפא - לעולם בחמי טבריא והינו דקאמרין חייבי טבילות - אין, יכול עלמא - לא, ובצונן יכול עלמא שרי, ומאי לאבד
דקאמר רבבי חנינה, כתן באתרא דלא שכיח צונן.
כשאמרו אסור [במלאה] - גבי תענית צבור לא אמרו אלא ביום, אבל בלילה מותר, מהכא משמע דבלילי תשעה באב מותר
במלאכה ואין ביטול אלא ביום, אבל אין מפרשין הדבר.
יצא לדרכך - חוץ לעיר.

וכן אתה מוצא במנודה ואבל - הכי גרשינן, بما?

אלימא בחמין - מי שרי, והאמר רב שתת: אבל אסור להושיט אצבעו בחמין, אלא לאו - בצונן.
מאי לאו אכולהו כו' הא דקנתני וכן אתה מוצא במנודה ואבל /א' קמושחה, ב' צרויה/ - אכל הני קאי, ואפילו ארחיצה,
ושמע מינה דבתענית צבור אסור לרוחץ כל גופו, ואפילו בצונן, וחיקתא לרפרם בר פפא.
לא אשארא קאי - אנעילה וסיכה, לעולם הר רחיצה - בחמין היא, אבל בצונן - שרי לרוחץ כל גופו, והשתא דאמרת במנודה ואבל,
לאו ארחיצה קימי - ליכא לאקשויי כדרמת לעיל אלימא בחמין מי שרי.
ורחץ בצונן בחור שבעה - גרשינן, אלמא בצונן שרי.

שתכפוهو אבליו - בזה אחר זה, דקנתני שמו בניי, שנייהם, ולפיך התירו לו, כדאשכחן גבי שיר.
מיקל בתער - דשקל פורתא מיניהו.

ב"ח יורה דעת סימן שץ

6

א אבל אסור לגלה. בריש פרק ואלו מגליהן (סוף דף י"ד) אבל אסור בתספורת מדקה אמר להו רחמנא לבני אהרן ראשיכם אל חפרעו מכלל דכלי עלים אסור.

ומ"ש אחד שער ראשו וכו'. כן כתב הרמב"ן (עמ' קצג) דהכי איתא באבל רבתי (פ"ז) לתספורת כיצד אסור בנטילת שער אחד ראשו ואחד כל שער שבו ואחד זקנו ובכלל כל שער שבו הי נמי שער בית הסתרים וראיה לדבר (шиб' יט כה) ומפיבושת בן שאל (יצא) [רד] לקראת המלך ולא עשה רגלי ולא עשה שפה.

ב ומ"ש לכון כתוב הראב"ד וכו'. פירוש הא דאיתא בפרק אלו מגליהן (דף י"ח) זוג בא מחמתן לפני רבינו וכי' דאסיקנא בסתמא דמותר לגלה השער של השפה ואייכא לפרש דבין במודע ובין באבלות קאמר דמותר אבל מדרתי בהך דאבל רבתי וכל שער שבו אףלו של בית הסתרים אסור באבל לנו כתוב הראב"ד דהך סוגיא דמתיר לגלה השפה איתנו אלא במודע אבל באבלות אסור כל שלשים אפילו מעכבר האכילה. ורי"ז גיאת מפרש דהך סוגיא דמתיר לגלה השפה איירי בין במודע בין באבלות תוך שלשים דורי לגלה מה שעכבר האכילה והך דאבל רבתי כל שער שבו לא מייריל אלא באבל תוך שבעה אסור אפילו מאי דמעכבר האכילה. והרמב"ן סבירא ליה דאפילו תוך שבעה שרי לגלה מי דמעכבר האכילה והך דאבל רבתי דאסור כל שער שבו היינו כל שער חזץ ממשאי שמעכבר את האכילה דPsiṭṭא דשורי ולא היה צריך לפרש דאיינו בדיון שיתלכלך באכילה בשפה ומון הצדדין כל שמעכבר:

ג ישב לגלה וכו'. באבל רבתי וכותב המרדכיadam המתגלה נעשה אבל גמור גדול בבוד הבריות וכו' וכשהמגלה נעשה אבל גמור הינו בדיליכא ספר אחר במתא והתיירו לו מושום כבוד המתגלה:

ד כל אלו שאמרו מותר לגלה וכו'. בפרק אלו מגליהן (סוף דף י"ז):

ומ"ש מיקל בתער אבל לא במספרים. פירוש מיקל משער ראשו ומספר ממו קצת בשינוי בתער ובסיכון דבתער ובסיכון אי אפשר לגלהו כהונן אבל לאי במספרים שהוא זוג של מספרים שמגליהן בו כהונן כך פירוש הרמב"ן ומביאו ב':
ה על כל המתים וכו'. שם (דף ל"ב ב):

ומ"ש ואפילו פגע בו الرجل וכו'. הכי איתא בירושלמי הביאו והחותפות לשם בדבר המתחילה עד שיגערו וכן כתוב הראה"ש ושאר פוסקים דלא כהסמי"ק דפסק אם עברו שלשים קודם الرجل מפסיק והוא צרייך להמתין עד שיגערו בו חבריו ומביאו רביינו לקמן סימן שצ"ט וטעמו דסבירא ליה שיעור גURA שלשים יומם אחר שלשים וכיוון דבריו שלשים יומם לאחר שיעור גURA שלשים יומם ואפילו רגליו ברם הכא עד שישלח פרע ויגערו בו חבריו ויאמרו לו צא מעמנו אם כן לפ"ז וזה כיוון דשיעור גURA שלשים יומם אחר שלשים ופגע מפסיקו בפרק רביינו שם סימן צ'ז אבל לא נהגו מעתה להקל אלא כדפסק רביינו והוא דעת כל הפוסקים וכן פסק בשולחן ערוך באורה חיים סימן תקמ"ח סעיף ט' וכן כתוב בהגתה שלחן ערוך כאן (ס"ד):

ו תניא באבל רבתי איש מותרת בנטילת שער וכו' והטעם כדי שלא תחנול על בעלה אם לא הספר שעורות דאה מה שהיה רגילה לספר והרמב"ן בשם חממי צרפת השג ואמיר הרוי אין דרכא כל ימות השנה בתספורת אלא מגילותה הן שער כללית ולמה יתирו לה באבל להעיבר סרק על פניה שלמטה וכו' שכן דרכה כל ימות השנה שלא תחנול על בעלה הוא דשורי אבל לא נטילת שער ראהשה. ולמאי שכתיותי אין כאן השגה דבר אלפס לא אמר בשערות ראשא שכ אלשה מגילדת אותן ואין מגילותה אלאADRבה אם אין להן שעורות ארכות מתקנין להן פאה נכricht אלא כהונן ריבוי שעורות כגון צידעה ובת צידעה כדאיתא בפרק המוציאין (שבת דף פ' ב) שהיו טופליין בסיד להסרה השער ומקצתן מגליהן אותן וכל זה כדי שלא תחנול על בעלה מלחמת ריבוי שעורות במקום דלא שכיחי שעורות לשאר נשים ובאה דוקא כתוב הרלי"ף דאה מותרת בנטילת שער וכן פסק הרמב"ם בפרק ו' י"ט והכי נקטין וכן פסק לי' אלא דבשלחן ערוך המשיטה:

אחר כך ראייתי להרב מהר"ר מענדל שכותב בהקדמו לסמ"ק שהדפיס בקרואה דחסר כאן בשולחן ערוך סעיף ה' וכך צרייך להיות איש מותרת בנטילת שער אחר שבעה הגהה ויש אוסרין וכן עיקר עלי". ואני אומר העיקר כדפרישית דבמקום שדרךה של איש לגלה שעורתה אלו כגון ריבוי שעורות צידעה ובת צידעה מותרת ליטלים אחר שבעה וכן פסקו הסמ"ג (הלי" אובלות רמזו) והסמ"ק (ס"י צ' עמי' סו בדיון שלשים):

וז תניא בשם שאסור לגלה בימי אבלו וכו'. בפרק אלו מגליהן (סוף דף י"ז):

ומ"ש ומיהו דוקא בשינוי וכו'. שם (ריש דף י"ח) אמר רב ובגנטרא אסור ופירש רשי' במספרים ולאו דוקא גנטרא אלא כל שהוא כל' כנו תער וסיכון נמי אסור דאיין היתר אלא בשינוי כדעביד רבי יוחנן או צפורה בצפורה ודלא כמו שכתיו החותפות בשם העורך דאיינו אסור אלא בגנטרא שהוא כל' המתוון ליטול צפונים אבל בסיכון או בתער במספרים מותר דליתא:

כתב המרדכי לסrok ראשו תוך שבעה יש מתירין ויש רוצין לאסור כל שלשים כיון דאסור בתספורת כל שלשים ומדברי ר' שפירש שמותר לחוף אפילו תוך שבעה משמע שלא אסרו אלא דרך תגלחת ותספורת שהוא ליפות עצמו אבל לסrok מותר וראיה מחולו של מועד דאסור בתספורת וכל העם חופפים וטוקרים ולא היה אדם שמעורער על זה עד כאן לשון הרב רביינו מאיר (הלי' שמחות ס' קה). וסמ"ק (שם) כתוב וטוקר ראשו במסrok לאחר שבעה עלי".

מלך מעשה באחד שמת אחד מנגן. וזה קן אנטו רבי יוחשע בן קיד הדא דאת אמר בשאן שם נשיא אבל אם יש שם נשיא הנשיא מתיר. וקצת מה דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבינו בר ממל שלא חזר בו. רבי יעקב בר אבוי בשם רב ששת נמנן באושא שלא לנחות זקן. ואתייא כי דאמר ר' שמואל בשם רבינו אבוי זקן שאירע בו דבר אין מוריידין אותו מגודלו אלא אומרים לו מלכימביזין הכבד ושב בביתך. רבי יעקב בר אבוי בשם רבינו אחא זקן ששכח תלמודו מחמת אונסו נוגעין בו כקדושת ארון ורבי אחא ר' תנחים רבי חייה בשם רבינו יוחנן זקן שנייה לצורך עצמו אפילו כהלה לאין נידיינו נידי. ביוםיו דר' ירימה את עקה על טיברייאי. שלח בעי מנהרתא דכספה גבי יעקב כי רבינו בון שלח לאילן לא שב ירימה מרעתו וביקש לנחותו. והוה רבי חייה בריה לרבי יצחק עטושיא יתריב תמן. אל' שמעתי שאן מנדין זקן אלא אם כן עשה כירבעם בן נבט וחביריו. אל' דכמה השקוות וכירבעם בן נבט וחביריו עשה. ונודן אילין וחשוון אילין וצרכון משתריהילן מן אילין. וכן מי שנשאל לחכם והותר. מה ענן קיימין אם כנסנאלו קודם לרגל לא יגלה אם בשלא נשאל קודם לרגל אל יגלה אלא כי נן קיימין כנסנאלו קודם לרגל ולא מצאו פתח לנדרו אלא ברגל כהדא רבי שמעון ברבי לא מצאו פתח לנדרו עד שבא אחד מזקני הגיל. ואית אמרין רבי שמעון בן אלעזר הוה [דף יא עמוד ב] והוא נסיב ליה מן הכא ומקיים ליה הכא נסוב ליה מן הכא ומקיים ליה הכא עד דاكتמיה גו שימוש מאפל' מאנו. אמרון ליה אילו היהתה ידע דהדין סבא עבד לך הכנין נדר היהתה אמר לו לא ושורן ליה וליה אמרין הדא לנו משות ר' למ' היהתי בברחו שנים ויש אומרים מkelו של ר' למ' היהת בידו והוא היהת מלמדתו דעתן כל אלו שאמרו מגלהון במועד מותרין לגלה בתוך שלשים יום של אבל. איתתני תני אסוב ואיתתני תני מותר אמר רב חסדא מ"ד מותר בשיש שם רgel מ"ד אסור בשאי שם רgel מותר באיתת ר' הסדא הרוי שתכפוהו אבליו זה אחר זה ה'ז מיקל בסכין ובמספרת אבל לא במספריים. ויעשה אבל השני אצל הראשון כמו שהוא אוטס ויגלה. הוא לא תחת אמרת אל' מפני כבוד הרגל. ר' שמואל בר רב יצחק בעי ניחא בתוך ז' בתוך ל'. התיב ר' חנינה חברון דרבנן והא תני אלו דברים שאבל אסור בהן כל ז' אם בתוך ל' הוא אסור בתוך ז' לא כל שכן. לא אית אמרת אלא כתשכפוו אבלים. הדא אמרה שהוא מותר א'ר מותניה מ"ד אסור כدرכו במספריים. שפם ונטילת צפורהנים איתתני תני ברגל מותר ובאבל אסור איתתני תני ברגל אסור ובאבל מותר מ"ד ברגל מותר בשיש שם רgel ובאבל אסור בשאי שם רgel מ"ד ברגל אסור [דף יב עמוד א] בשיש שם הערמה באבל מותר בשאי שם הערמה רב חייה בר אשיש בשם רב היל' כדברי מי שהוא מיקל כאן וכאן. ר' שבר בא בשם ריב' הלכה כדברי מי שהוא מיקל בהלכות אבל רב אמר שפם נטילת צפורהנים בכל דבר. ר' יצחק בר נחמן בשם רבינו זוג בא לפני רבי בשפם ובנטילת צפורהנים והתיר להם רבי. ר' סימון בשם ר' חנינה שני זוגות היו אחד מעמתן ואחד מיד עלה אחד בשפם ואחד בנטילת צפורהנים והתיר להן ר'. כהדא ר' שמואל בר אבא דמכתacha והוה יתיב מצמי טפורי. סלק ר' לעוזר לגביה ולא כסיתון סלק ר' נתן בר אבא לבבה וכיסיתון. אמר ליה מן קומי רבי לעוזר לא כסיתינו ומן קומי את מכת' לון אל' וממה את סבר דעת חביב עלי' כרבי לעוזר.

הלכה ב

מתני' ואלו מבסין במועד בבא מדינת הים ומבית השביה והויצא מבית האסורים והמנודה שהתרו לו חכמים וכן מי שנשאל לחכם והותר מטפחות הידים ומטפחות הספרים ומטפחות הספוג ובכל העולין מוטמאה לטהרה הרי אלו מותרין ושאר כל אדם אסורים גמ' תני בלבני נשים מותר לככון במועד היא בלבני נשים היא בלנרי אنسחים. מהו בלנרי נשים רבנן דקיסרין אמרינו אנטיניא. ר' אבהו בשם ר' יוחנן מ' שאן לו אלא חלוק א' מותר לככון במועד א'ר יוסה ב' ר' בון ובחולוד תרי' דיהא שלח חד ולובש חד. בעון קומי רבי יוסה בגדי קטנים מהן אמר לו און קומי שאן לו אלא חלוק א'. בעון קומי תניין און קורעין ולא חולצין ולא מברין אלא קרובין של מת. הוות מטלחה זעירא וקוריבוי בען מיטול לבבה. מהו דיתבון פלאן מן לגוי ופלגן מן לבר אמר לון ייעלן פלאן יומא דין ופלגן לאחר. אמר רבי מנא ה' דהוינן סברין דו מקלה חמר. תני מטפחות ספרים אין מבסין אותן במיל רגלים אבל מבסין אותן בנתר ובורית מפני הכבוה:

הלכה ג

מתני' ואלו בוחבן במועד קידושי נשים גיטין ושורין דיתיקי ומתחנה ופּרּוֹזּוּבּוֹלִין איגרות [דף יב עמוד ב] שום ואיגרות מזון שטרוי חליצה ומיאונין ושטרוי בירורין וגיגירות ב'ד ואיגרות של רשות גמ' ואינו מיצר א'ר זעירא מכון שנתן דעתו לגרש אינו מיצר. ושוררים אימולוגים איגרות שום היתומות איגרות מזון מזונות אלמנה שטרוי חליצה. אלן הן שטרוי חליצה תמן אמר דקרבת קודמינה ושרת סינהה מעילי ריגליה דימינא וركת קודמינה רוקא דמיתחוי על ארעה ואמרית [וּבְמַכְבָּט] כהה עישה לאיש אשר לא יבנה את בית אחין. ושטרוי מיאונין אלו הון שטרוי מיאונין. לא רעניינה ליה לא שׂוֹנֵנָא ליה לא צבינה לאיתנסבא ליה. ושטרוי בירורין ר' י אמר קומפרומיסין זה בורר לו אחד זהה בורר לו אחד. וגזרת ב'ד אלו גיזרי דיןין. ואיגרות של רשות ען שאלות שלום:

הלכה ד

מתני' אין כותבין שטרוי חוב במועד אם איינו מאמינו או שאין לו מה יכול הרי זה יכתוב אין כותבין ספרים ותפליין ומזוזות במועד ואין מגיהין אותן אחת אפי' בספר העזורה רבי יהודה אומר בוחבן הוא אדם תפליין ומזוזות לעצמו וטווצה תכלת לציצת גמ' אין כותבין שטרוי אדרסיות וקבלות במועד. השם שם כדרכו. ובלבך שלא ימוד ושלא ישקל ולא ימנה. ומקבלין קיבול במועד לעשotta לאחר המועד ואין מקבלין קיבול במועד לעשotta בתוך המועד. השם שם כדרכו ובלבך שלא ימוד ושלא ישקל ולא ימנה. אמר ר' ירימה אם איינו מאמינו לולה או שאין לו מה יכול ללבלר. אמר לו ר' יוסי אם אומר את כן נמצאה מהיר את האומנות במועד. אלא אם איינו

ופרקיין דההיא עי' שינוי כדאמו ר' יוסי שאלה דאשurbתעד שאית זרך נוי ומכbs כטוח בימי צונני ולא בנתר ולא בחול, וכי אמרין באידך שיצא מבית האסוריון ותבוריון ותכלפו אבליו היינו שהן מותרין בדרך ולא שינוי.

וכיוון דקתני מכbs שמעין דאפי' בתוך ז' מירי, דהא איסור תכבותת מאבלות שבעה היא ואין אבלות שלשים אלא תשפרת וגיהוץ ונישואין וכניתת משה.

והיינו דאמרין זאת אומרת אבל אסור בתכבותת פ"ז שבעה ואפי' במים צונן, דайл' תכבותת בחמץ פשיטה דהא מיאב שמעין לה כדאיתא בפирקין לעיל (ט'ז א), אלא כדאמרן.

כך אסור ליטול צפראנים במועד. פ"ז שלא יכנס לרגל כשהוא מנול.

ור' יוסי מתיר. פ"ז דקסבר דבנטילת צפראנים לא גזרו ביה חדא שהוא נול גדול להשהותן ולא שכיח שנינחן עד המועד, ועוד דבר הגדל בכל יום הוא שאפי' יטלים קודם המועד צרייך ליטלם במועד וחומיא דכל פשתן שלא גזרו בהן (לקמן י"ח א).

וכשם שאמרו אסור לגלח בימי אבלו כך אסור ליטול צפראנים ביום אבלו דברי ר' יהודה ור' יוסי מתיר. ובאבל רבתיה (פ"ז) משמע דפליגי בהא דכתיב גבי יפת תואר ועשה את צפראינה דר' יהודה סבר דהיא שוגדים משום אבלות ור' יוסי סבר דהיאו תיקון דכתיב (שמעאל ב' יט) לא עשה רגליו, אי נמי דה там לא משום אבלות אלא שתתגנה בעינויו.

ואיסור נטילתם כל ל' כדי גליהו דהא מדמי להו בבריתא, ובזה איש ואשה שווין אעפ' שלגביה השער אמרו בירושלמי שהיא מותרת לאחר שבעה מפני שנול הוא לה.

אמר עולא הלכה כ'. ושמעין מיה שיותר ראוי להקל בעניין זה במועד מימי אבלו.

(כ ר כ')

ותנה דין סבר כרבנן. הק' ריב"א אמרין הכא דתנא דין פlige אבריתא מדלא תני להני במתני' דמותרין לגלח א"כ תפshoot הא בכע' לעיל אומן שאבודה לו אבידה ערבית הרגל מהו ואם איתא דמותר לגלח ליתנייה במתני', ול"ל שלא דמי Daoמן שאבודה לו אבידה הוה טרוד ואננס והוי בכלל הנך דמתני' דעתינו משום דאניס ולא יכולו לגלח לפני הרגל ומספקא ליה אי דامي אונסיה לאונס דהכא דתנא במתני' ולא איצטריך ליתנייה בכללים הוא, או דילמא לא דامي להו דאין אונס כל כך ידוע ואם איתא דמותר לגלח היל' למתני'ו.

הא איתמר עלה אמר רב חסדא בתער ולא במספרים במים אבל לא בנתר וחול. אבל זה שתכפוו אביליו ובא מדינן הים אפי' במספרים ואפי' בנתר וחול, ואפי' תוך שבעה מדארדי' בתכפוו אביליו דמכבש כסותו אבל אחר לא ואיל' לאחר שבעה אפי' אחר נמי מותר דבגיהוז דוקא כל לי' אסור אבל לככש כסותו במים מותר, (אבל) [אלא] ודאי שתכפוו אביליו ובא מדינן הים אפי' בתוך ז' מותר בנתר וחול, הראב'.

זאת אומרת אבל אסור בתכבות. פי' אפי' לככש כסותו במים, והוא שלא קאמר נמי אסור בתגלחת דמליטה דפשיטה היא דכתיב לאשיכם אל תפראו אבל כיבוס בגדים לא שמעי' בהדי אלא רמז מאשה התקועית, וגם אשמעי' דאפי' במים אסור.

כשם שאסור לגלח בימי אבלו כך אסור ליטול צפראני בימי אבלו. כתוב הראל"ד "ל' דאבלות צפראנים אית ליה לר' יהודה מדכתיב וגלחה את ראהה ועשתה את צפראניה וმתרגמי' ותרכי' תופראנה וכתיב ובכתה את אביה, ור' יוסי ס"ל קר' אליעזר דאמיר מעברת צפראניה, והכי איתא באבל רבתה, א"ג התם לאו משום אבילות אלא משום ניול שתהא מנולת בפניו דמייא דגilioש שהוא ניול לאשה, וקיל' קר' יוסי באבל ומותר בנטילת צפראנים, ואפי' תוך ז' ממעשה דפנחס ושמואל, ודוקא בשינויים אבל בתער או בסכך אסור מפני שהוא דרך קישוט, ובמועד אפי' בגיןטסטר מותר מדקתייה ליה لكمן דמייא דשפה דאמיר מר זוטרא זוג בא מחמתן לפני רבי ובקשה ממנה צפראנים במועד והתר ליהם ושמואל אמר אף שפה בקשו ממן והתר ליהם, ובשפה ודאי הא לא איפילג'ו ביה בין בגיןטstri לשאר מיל', ולא אמרו בגיןטstri אסור אלא על הצפראנים בלבד ואילו בשפה הא לא אירעו ביה כלל בבריתא דלעיל, הילך שפה במועד בכל דבר מותר, וצפראנים במועד דכותיה דהא בהדי הדדי אישתרו. ואי קשיא לך לא אמר רב שמן בר אבא הוה קאימא קמיה דרי' יוחנן במדרשא בחולא דמועד וشكילנהו לטופריה בשינוי וזרקינהו, אלמא דוקא בשינוי אבל לא בגיןטstri, הא לא קשיא איזה בית המדרש הוה ולא הוהליה בגיןטstri [ראי בשינוי דוקא קאמר] ולא שרי' למקילנהו בגיןטstri, הא רק אמר תלמודא ש' מثالث הוה ליה למימר ש' מ בגיןטstri אסור, אלא מדלא מני הא בהדי'ו ש' מ' שלא היל' בגיןטstri ומשום הכל ליכא למשמע מינה. ע"ב.